

представленні своєї держави, у процесі чого починає складатися власна думка, зміцнюється внутрішня позиція, з'являється здатність до утвердження власних стійких переконань щодо свого народу, своєї держави та світової спільноти суттєво сприяє формуванню патріотичних поглядів і переконань учнів початкових класів.

Однак усі вищевказані умови, що здатні активно підвищити зацікавленість молодших школярів до занять народною хореографією сьогодні не можуть бути повноцінно реалізованими, перш за все, через недостатнє фінансування позашкільних закладів освіти. Тягар усіх грошових витрат, які передбачають пошиття костюмів, фінансування культпоходів, поїздок на фес-

тивалі, конкурси як в межах України, так і за кордон лягає на батьків дітей. Тому у зв'язку з недостатнім фінансуванням вищевказаних ланок навчально-виховного процесу з'являються певні прогалини у реалізації повноцінного залучення учнів початкової школи до занять народним танцем, як до засобу патріотичного виховання.

Таким чином, виявлення рівня зацікавленості молодших школярів до занять народним танцем у позашкільних закладах освіти, врахування його у повсякденній роботі, створення значених умов зацікавлення молодших школярів до хореографічної діяльності сприятиме активному підвищенню ефективності їх патріотичного виховання.

Література і джерела

1. Бібік Н.М. Формування пізнавальних інтересів молодших школярів: Монографія / Надія Михайлівна Бібік. – К.: Віпол, 1998 – 199 с.
2. Верховинець В. Весняночка. Ігри з піснями для дітей дошкільного віку та молодших школярів. – Видання четверте, перероблене і доповнене / Василь Миколайович Верховинець. - Київ: Музична Україна. – 1979. – 339 с.
3. Концепція національно-патріотичного виховання молоді // Наказ №3754/981/538/4 від 27.10.2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.civicua.org/news/view.html>> – Загол з екрану. – Мова укр.
4. Стасько Б. Роман Герасимчук та його автентичні танці гуцульські (західні етнографічні регіони) / Б.В.Стасько, Н.І.Марусик. – Ів.Фр.:ПНУ ім В.Стефаніка, 2010. – 283с.
5. Суценок Т.І. Позашкільна педагогіка: Навч. Посібник / Тетяна Іванівна Суценок. – К.: ІСДО, 1996. – 144 с.

В статтє рассматривается уровень заинтересованности младших школьников к занятиям народным танцем во внешкольных учебных заведениях, выясняются пути и условия их привлечения к изучению народного хореографического искусства.

Ключевые слова: младшие школьники, народный танец, внешкольные учреждения образования.

The author of the article considers the level of interest in primary school children to classes on folk dancing in the out-of-school educational institutions, as well as might routes and conditions of their involvement in the study of folk choreographic art.

Keywords: younger students, folk dance, extracurricular educational institutions.

УДК 371.134: 338.48:81»243

РОЛЬ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ ТУРИСТСЬКОЇ ГАЛУЗІ

Чейпеш Іванна Василівна

м.Ужгород

У статті розкриті актуальні аспекти підготовки сучасних фахівців для туристської галузі та обґрунтована роль іншомовної комунікативної культури у їх майбутній професійній діяльності.

Ключові слова: іншомовна комунікативна культура, модель спеціаліста туристської галузі, туристська сфера професійної діяльності, європейські стандарти професійної підготовки.

Постановка проблеми. У дослідженнях вчених, що стосуються питань професійної підготовки сучасних студентів, підкреслюється, що оволодіння фахівцями туристичної сфери іноземною мовою і зарубіжною культурою є адекватним рівню професійності в сфері туризму, а професійно орієнтована мовна підготовка повинна спрямовуватися на формування не тільки комунікативних умінь і навичок студентів, а й на розвиток комунікативно компетентних особистостей, які володіють цілісною системою уявлень про культуру країн, мову якої вони вивчають.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідженні ролі іншомовної комунікативної культури фахівців в контексті стратегії розвитку туристської освіти на особливу увагу заслуговують праці, у яких розкриті завдання і критерії якості професійної освіти, вітчизняний та зарубіжний досвід підготовки спеціалістів для відповідної галузі, структура моделі сучасного фахівця, специфіка туристської діяльності тощо. Ці та інші проблеми

стали об'єктом наукових розвідок І.Зяюна, В.Квартальнова, Л.Лук'янової, О.Рідина, Л.Сакун, О.Ставровського, В.Федорченка, основна думка яких – необхідність переосмислення системи вищої туристської освіти та визначення завдань формування нової генерації фахівців.

Мета публікації – розкрити актуальні аспекти сучасної туристської освіти та обґрунтувати роль іншомовної комунікативної культури у підвищенні професійного рівня фахівців туристської сфери діяльності.

Виклад основного матеріалу. Пошук нової стратегії розвитку туризму спричинив появу цілого ряду прикладних педагогічних галузей, розвиток яких спрямований на пошук ефективних технологій професійної туристської освіти: педагогіки туризму, педагогіки міжнародного туризму, педагогіки туристської діяльності, педагогіки особистості туриста, педагогіки комунікації, або діалогу культур, педагогіки туристської комунікації, порівняльної професійної педагогіки туризму.

Зупинимося на аналізі тих напрямів, які найбільш дотичні до проблеми формування ІКК. Педагогіка туризму – один з найновіших напрямів прикладних галузей педагогіки, предметом вивчення якого є процес формування особистості висококваліфікованого спеціаліста туристської галузі. Представники цього напрямку досліджують вплив різних політичних, соціальних та економічних чинників на навчання, виховання та освіту фахівців сфери туризму. Автори посібника „Педагогіка туризму”[5] роз-

глядають однойменно прикладну галузь як майстерність творення нової моделі спеціаліста, яка здатна витримати значну конкуренцію на ринку праці на сучасному етапі розвитку людства. Важливе місце в такій моделі, як уже було сказано вище, відводиться формуванню ІКК.

Розгляд туризму в аспекті комунікації культур потребує тлумачення цілого ряду складних питань, які стосуються перспектив розвитку людської культури і людства в цілому, адже основна функція туристської діяльності – розширення і закріплення каналів комунікації між різними соціумами в умовах сучасного відкритого інформаційного простору. Ці проблеми намагається розв'язати педагогіка міжнародного туризму, мета якої – вивчення загальних закономірностей і локальних особливостей туристської діяльності в різних країнах світу. Розвиток педагогіки міжнародного туризму надзвичайно актуальний у наш час, оскільки питання ролі міжнародного туризму у взаємодії і взаємозбагаченні культур, на жаль, у наукових дослідженнях приділяється поки що замало уваги [4].

З темою нашого дослідження тісно пов'язана педагогіка туристської комунікації, яка досліджує проблеми спілкування в процесі здійснення туристської діяльності і вплив спілкування на виховання особистості туриста.

Близьким до попереднього за об'єктом дослідження є ще один напрям – педагогіка діалогу культур, що вивчає взаємодію різних культур, визначає їх загальні закономірності розвитку, специфіку кожної з культур та їх вплив на формування людини нової генерації у контексті її здібностей, особливостей розвитку і особистісного становлення.

Усі проаналізовані галузі порушують важливу для туристської професійної діяльності проблему готовності фахівця-туриста до комунікації на високому культурному рівні, тому що неефективне спілкування, на думку дослідників, вважається основною перешкодою на шляху досягнення позитивного результату в професійній діяльності, а іноді стає причиною виникнення проблем у професійній сфері [3].

Отож структурні зміни, які відбулися в туризмі як галузі життєдіяльності сучасної людини за останні два десятиліття, закономірно впливають на визначення нової стратегії туристської освіти. Л.Лук'янова з цього приводу наголошує: „Входження в інформаційну епоху потребує формування теорії туризму і підготовки спеціалістів нової формації, покликаних яких – пізнати туризм як сферу майбутньої діяльності і полюбити туристську діяльність” [1, с.17].

Одне з найважливіших завдань сучасної туристської освіти, як нам видається, – реалізація в суспільстві її культурної та етичної місії. У згаданому контексті неабияка роль відводиться навчальній дисципліні «Іноземна мова» і, зокрема, тим дидак-

тичним, розвивальним і виховним можливостям, які вона надає у формуванні іншомовної комунікативної культури (ІКК) студентів. З цього приводу Л.Сакун підкреслює, що туризм і культура покликані:

- зберігати й зміцнювати культурну самобутність;
- сприяти поширенню і створенню культурних цінностей;
- зберігати розмаїтість культур і сприяти їх розквіту;
- активно допомагати поглибленню порозуміння, взаємозбагаченню і гармонізації між культурами;
- сприяти розповсюдженню тих культурних цінностей, які мають етичне значення [4, с.15].

Автори посібника „Міжнародний туризм і сфера послуг” вказують на те, що туристська галузь на сьогоднішній день найтісніше пов'язана з виходом на міжнародний ринок праці, і її фахівці повинні відповідати світовим стандартам професійної підготовки [2]. Окрім того, враховуючи той факт, що в період глобалізації внаслідок мобільності трудових ресурсів ринок праці стає все більш загальним, методологія якості сучасної вищої туристської освіти визначається її конкурентоздатністю на світовому ринку праці [4].

Наведені міркування вчених про конкурентоздатність і якість професійної туристської освіти небезпідставні. Адже на міжнародному рівні кілька років поспіль працює система сертифікації TedQual, яку проходять провідні вузи світу, що готують фахівців туризму. Система передбачає визначення рівня якості туристичної освіти на основі цілої низки компетентностей. Система відома в Україні і сприяє удосконаленню змісту програм підготовки фахівців туризму в нашій державі та підвищенню рівня викладання, в тому числі й іноземних мов [5].

Варто зазначити, що іншомовна комунікативна культура в сучасних умовах життя набуває значущості не тільки для майбутньої професійної діяльності студентів, але й для їх участі в громадській, науковій та інших сферах. Вона включає також важливий виховний аспект, тому що не обмежує особистість володінням тільки мовними засобами іноземної мови, але одночасно забезпечує засвоєння культурних надбань інших народів, ментальних особливостей культури вербального і невербального спілкування і шанобливе до них ставлення, формування навичок спілкування у різних життєвих ситуаціях, розвиток мотивації до подальшого оволодіння мовою тощо.

Для визначення місця іншомовної комунікативної культури у професійній туристській діяльності звернемося до аналізу моделей спеціаліста-туриста.

Модель спеціаліста туристської галузі, розроблена Л.Лук'яновою [1, с.11 – 14], спрямована на розвиток професійного, економічного, логічно-інформаційного і світоглядного мислення (рис. 1).

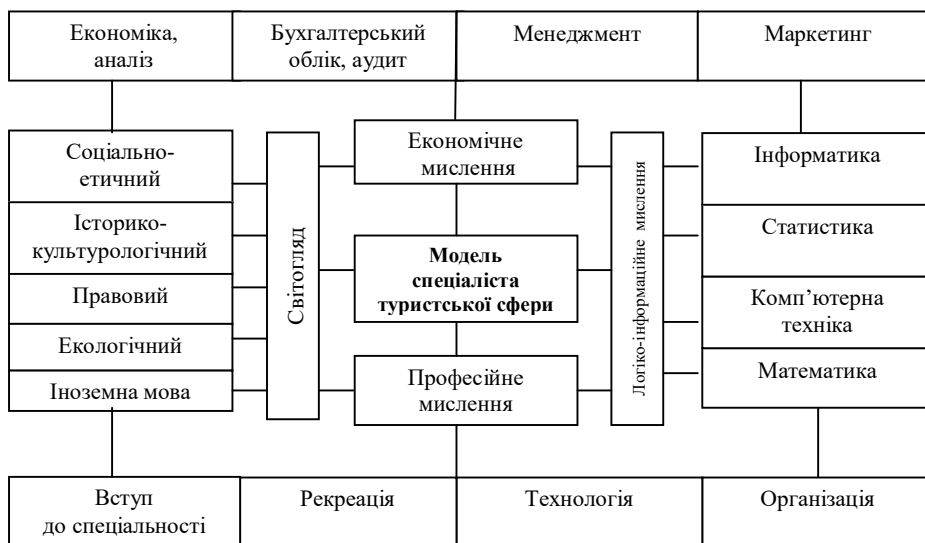

Рисунок 1. Модель спеціаліста туристичної сфери

Зупинимося на завданнях професійного мислення, оскільки воно вимагає оволодіння фахівцями туристської сфери іншомовною комунікативною культурою.

Для розвитку професійного мислення в структуру моделі закладено вісім блоків: функціонування туристського підприємства; надання готельних послуг; туристсько-екскурсійне обслуговування; організація транспортних подорожей; організація спеціалізованого відпочинку і розваг; екологічна діяльність; стратегічна діяльність; науково-практична діяльність. Кожен блок є складовою туристської діяльності, і в ньому схематично відображені прагматичні потреби в конкретних знаннях, уміннях і навичках на основі трьох модулів підготовки: навчального модуля, модуля самостійної роботи і модуля практичної діяльності. Зокрема, навчальним модулем передбачене вивчення психології, культури спілкування і щонайменше двох іноземних мов. Модуль самостійної роботи передбачає розв'язування проблемних ситуацій майбутньої професійної діяльності. Спрямованість модуля практичної діяльності регулюється вимогами до діяльності студента як майбутнього фахівця: груповод, турагент, туроператор, гід-перекладач, екскурсивод, менеджер. Логічний зв'язок між вказаними модулями визначається як прикінцевим результатом – яким має бути спеціаліст туристської сфери, так і проміжковим, що вимірюється рівнем практичної діяльності майбутнього спеціаліста на конкретному етапі навчання [1, с.13].

У наукових розвідках Л.Сакун здійснене узагальнення зарубіжних моделей фахівця сфери туризму, які в основному включають наступні компоненти:

- * теоретичні знання з фахових дисциплін;
- * уміння застосовувати здобуті знання на практиці;
- * професійні уміння і навички;
- * знання психології;
- * володіння кількома іноземними мовами;
- * володіння інформаційними технологіями [4, с.86].

Зазначеній моделі фахівця відповідає трьохмодульна структура навчального плану підготовки спеціалістів:

1. Модуль загальноосвітньої підготовки спеціалістів для сфери туризму.

2. Модуль професійної підготовки спеціалістів для сфери туризму.

У представленій структурі, як бачимо, виокремлений модуль іншомовної підготовки, що підкреслює його значущість для фахівця туристської галузі.

Ефективна модель фахівця, як стверджують вчені, повинна відображати очікування як працедавців, так і студентів як майбутніх фахівців. Така вимога оптимально простежується в наступній структурі:

1. Фундаментальне навчання (теоретичні знання) – відповідність теоретичних знань навчальному плану підготовки спеціаліста.

2. Технічне навчання (знання про те, як працювати) – формування практичних навичок, які складають основу професійної

майстерності.

3. Формування особистості фахівця (знання про те, яким бути і як себе поводити) – підвищення ефективності міжособистісної комунікації і вироблення стилю поведінки [4, с.240]. Неважко заприпитати, що останній компонент безпосередньо пов'язаний з досліджуваною нами проблемою.

На зарубіжному ринку професій, відзначають вчені, оцінюється наступний комплекс якостей: здатність розв'язувати проблему й приймати рішення, підприємницький хист, комунікабельність, корпоративність, знання комп'ютерної техніки. Основною якістю вважається Self-reliance (самодостатність), або уміння розраховувати на власні сили.

Крім того, за кордоном, наприклад, до програми підготовки входять модулі за вибором студентів, які також пов'язані з іншомовною комунікативною культурою:

- особистісні й професійні комунікативні уміння (Personal and Professional Communication Skills);
- уміння вести переговори (Negotiation Skills).

Представлені моделі схилають до констатації того факту, що в них закладена ідея туризму як чинника кроскультурної, тобто міжкультурної комунікації окремих осіб і народів як важливого каналу «народної дипломатії», як засобу всебічного розвитку особистості. Це означає, що туристська професійна діяльність, можна упевнено стверджувати, тісно корелює з ІКК.

Висновки. Отже, сучасна концепція туризму, не знецінюючи його економічного, матеріального, фінансового призначення, робить акцент на те, що туризм одночасно є «сферою гостинності» та суттєвим чинником входження України в європейський і світовий «людноцентричний» соціум, у якому важливе місце посідає готовність суб'єктів туризму до комунікації з представниками інших культур. У цьому сенсі дослідники називають ІКК «основною ланкою «новогуманістичної теорії», здатною забезпечити стійкість існування людської спільноти і наступність еволюційних процесів». У професійній діяльності фахівців туристської галузі концептуальною основою комунікативної культури виступають: загальна ерудиція й особистісна культура; рівень розвитку мовлення, активний словник (діапазон лексичних одиниць, у тому числі професійної лексики); адекватна комунікативна поведінка в конкретних комунікативних умовах; уміння прогнозувати прагматичний результат комунікації.

В туризмі, на нашу думку, закладені потужні комунікативні можливості, які дозволяють досягати міжкультурного та інтерсуб'єктного розуміння, примирювати протистояння, спонукати до діалогічного стилю спілкування. Однак іншомовна комунікативна культура, шанобливе ставлення до носіїв нерідної мови й культури не з'являються автоматично. Вони потребують значних вольових зусиль, бажання домовлятися, психологічної настроєності на доброзичливі контакти, знань засобів і методів комунікації тощо. Забезпечити такий рівень ІКК покликаний насамперед навчальний заклад, реалізуючи завдання фахової підготовки.

Література і джерела

1. Лук'янова Л.Г. Освіта в туризмі /Л.Г.Лук'янова. – К.: Вища школа, 2008. – 790 с.
2. Мальська М.П. Міжнародний туризм і сфера послуг. Підручник / М.П.Мальська, Н.В.Антонюк, Н.М.Ганич. – К.: Знання, 2008. – 798 с.
3. Мескон М. Основы менеджмента: Пер. с англ. / Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. – М., 1992. – 360 с.
4. Сакун Л.В. Теория и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира: Монография / Л.В.Сакун. – К.: МАУП, 2004. – 399 с.
5. Федорченко В.К. Психолого-педагогичні проблеми підготовки фахівців для сфери туризму / В.К.Федорченко // 36. наук.-метод. семінару „Педагогіка і туризм: проблеми підготовки кадрів“. – К.: КУТЕП, 2003. – С.6-16
6. Федорченко В.К. Педагогіка туризму / [В.К.Федорченко, Н.А.Фоменко, М.І.Скрипник, Г.С.Цехмістренко]. – К.: Видавничий дім „Слово“, 2004. – 296 с.

В статье раскрыты актуальные аспекты подготовки современных специалистов для туристической отрасли и обоснована роль иноязычной коммуникативной культуры в их будущей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: иноязычная коммуникативная культура, модель специалиста туристической отрасли, туристическая сфера профессиональной деятельности, европейские стандарты профессиональной подготовки.

The author of the article has considered the topical aspects of training of contemporary tourism specialists and has grounded the role of

foreign communicative culture in their future professional activity.

Key words: foreign communicative culture, model of specialist in the tourism field, tourism field of professional activity, European standards of the professional training.

УДК 372.32+159.928.23+378+370.113+370.711+153.35

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТВОРЧОЇ ЛІНІЇ РОЗВИТКУ В РІЗНИХ ВИДАХ ДИТЯЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Чепур Ольга Сергіївна
м.Ужгород

На сучасному етапі розвитку системи дошкільного виховання забезпечення творчої лінії розвитку в різних видах дитячої діяльності набуває значущості тому, що творчі здібності є базовою якістю особистості, її ядром, центральною характеристикою. На будь-якому віковому щаблі дитина набуває не лише психологічні якості, спільні для всіх дітей, а й свої власні індивідуальні особливості психіки та поведінки.

Ключові слова: творча діяльність, творчі здібності, творчі завдання.

Проблема розвитку творчої особистості викликає гострий інтерес у всьому світі. Розв'язання її суттєве в зв'язку з тим, що головна умова прогресивного розвитку суспільства – людина, що здатна до творення. У сучасному світі необхідно від початку, з перших років життя людини, закладати основи розуміння світу як такого, що динамічно змінюється, в якому особистість перебуває в стані постійного творення цього світу і самої себе.

Виховання творчої особистості починається з дошкільного віку. У змісті цієї проблеми повинно бути покладено диференційований, тобто особистісно орієнтований, підхід до кожної дитини, що забезпечує високий рівень розвитку її творчого потенціалу. Адже кожна дитина індивідуальна. В кожній дитині є свої певні нахили, здібності, інтереси. І підхід до кожної дитини повинен бути різний.

Даній проблемі присвячені роботи, в яких акцентується увага на таких аспектах проблеми, як визначення засобів підвищення продуктивності творчої ігрової діяльності дошкільників, організації їх спільної творчої діяльності (Л.Артемова, А.Богущ, О.Брежнева, Л.Буркова, О.Васильєва, Д.Годовніковас, Ю.Косенко, С.Ладивір, М.Лісіна, О.Проскура, Г.Стадник та інші). В значній мірі наше дослідження спирається на роботи відомих педагогів і психологів (В.Андреев, Л.Виготський, В.Кан-Калик, В.Моляко, М.Поташник, К.Роджерс, С.Сисоєва та інші) в яких розглянуті різні аспекти творчої діяльності.

Над концепцією про складові творчого потенціалу працювали наступні автори: І.П.Волков, В.В.Давидов, Ф.І.Іващенко, Н.В.Кузьміна, Н.Д.Левітов, А.М.Матюшкін, Г.Парсонс, Н.Г.Фомічова.

Не дивлячись на різні трактування в науковій літературі багато вчених відзначають, що для забезпечення творчої лінії розвитку в різних видах дитячої діяльності у дошкільників необхідно розвивати вміння вирішувати творчі завдання. Розвиток творчих здібностей дошкільників здійснюється в процесі творчої діяльності.

До виходу в світ нової програми «Я у Світі» переважна більшість педагогів не диференціювала поняття «творчість» та «креативність» проте це не є правильним. *Творчість* – це людська діяльність, у процесі якої особистість, задовольняючи потреби в реалізації своїх здібностей, створює нові знання, об'єкти, схеми поведінки, робить власні «відкриття». Слід зауважити, що «нове» стосується тільки конкретно взятої людини, захопленої творчим процесом, оскільки не все нове для певної

людини є таким для людської культури, накопиченої в результаті суспільно-історичного розвитку людства. Отже йдеться про відносний характер нового, оскільки воно може мати елементи вже відомого у незвичному поєднанні чи спробі використання [3].

Поряд з поняттям «творчість» вживається й «креативність». Креативність розглядається вченими як характеристика творчого потенціалу особистості.

За словником «Дошкільна освіта», *креативність* – це рівень творчої обдарованості, здатності до творчості, що складає досить стійку характеристику особистості. *Креативність дошкільника* – готовність до непередбачуваних рішень, допитливість, здатність до коментування процесу та результату діяльності, мотивацію досягнень, розвинуту уяву, а також здатність до створення творчого образу, який відрізняється оригінальністю, варіативністю, гнучкістю та рухливістю.

На реалізацію творчого розвитку дошкільників, на нашу думку, впливають такі чинники:

- *накопичення вражень про навколишній світ* (щоб сформувати творчі здібності, дитині необхідно накопичити якнайбільше вражень про навколишній світ під час виконання різних видів діяльності. Пізніше дитина зацікавиться процесом творчості спочатку в тому виді діяльності, який їй подобається найбільше. Сформувавши інтерес дитини до будь-якого з видів діяльності вихователям, психологам, батькам вдасться захопити дошкільника процесом творчості).

- *створення розвивального середовища* (педагог має створити в дитячому садку сприятливі умови щоб задовольнити природне прагнення дитини до креативності. До таких відносяться: розвивальні завдання, правильна оцінка досягнень дітей у творчій діяльності, утримання від негативних оцінок під час прояву дитиною творчої активності, ситуації вільного спілкування, відповіді на численні запитання дітей, можливість дитини побути на самоті, давати дитині достатню свободу для реалізації своїх творчих завдань, обережне не нав'язливе спонукання до прояву творчих дій, а також наявність необхідних для творчості матеріалів (вони завжди мають бути доступними для дитини).

- *креативність і емоційність педагога* (педагоги мають зберегти у своїй душі дитину: безпосередність, доброзичливість, чистоту думок, мрію, довірливість, казку, захоплення від відкриття світу, доброту.)

- *робота з сім'єю* (педагоги мають інформувати батьків про шляхи розвитку креативності дітей, щоб більш гармонійно і цілісно підійти до цього питання) [1].

Всі ці чинники враховуються педагогічними колективами: ДНЗ № 30, ДНЗ № 15, ДНЗ № 6. Педагогічним колективом ДНЗ № 30 було розроблено систему творчих завдань та використовує творчу лінію розвитку через усі види дитячої діяльності (спілкування, ігри, навчально-виховну діяльність), і через усі режимні процеси. Головне, щоб вихователь зміг викликати у дітей відповідні почуття, тим самим спонукав їхню творчу активність.